

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 159/08-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. júla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. P., T., zastúpeného advokátom JUDr. T. S., T., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 12/94, za účasti Okresného súdu Trnava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 12/94 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 12/94 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. J. P. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 200 000 Sk (slovom dvestotísíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava j e p o v i n n ý uhradiť J. P. trovy konania v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisícšesťdesiatdva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. T. S., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 159/08 zo 6. mája 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 12/94.

Podľa obsahu sťažnosti a k nej pripojených príloh začalo trestné konanie pred súdom v trestnej veci sťažovateľa a ďalších piatich spoluobžalovaných 21. januára 1994 dorúčením obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Trnava (ďalej len „prokurátor okresnej prokuratúry“) okresnému súdu. Sťažovateľ bol obžalovaný zo spáchania skutku uvedeného v bode 2 obžaloby, a to zo spáchania trestného činu krádeže spolupáchatel'stvom podľa

§ 9 ods. 2 v spojení s § 247 ods. 1 písm. b) a ods. 3 písm. c) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov [platného a účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný zákon“)] a z trestného činu poškodzovania cudzej veci spolupáchatelstvom podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 257 ods. 1 Trestného zákona.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že ani po viac ako 14-tich rokoch nebolo dokazovanie v označenej trestnej veci vykonané v takom rozsahu, aby mohlo byť rozhodnuté o jeho vine alebo nevine, čo v ňom vyvoláva značnú právnu neistotu. Sťažovateľ poukázal na to, že:

„Dňa 21. 01. 1994 bola na Okresný súd v Trnave doručená obžaloba Okresnej prokuratúry v Trnave 1 Pv 1949//93-34 zo dňa 21. 01. 1994, v ktorej som uvedený ako obžalovaný, v ktorej sa mi kladie za vinu v bode 2) obžaloby - spáchanie trestného činu krádeže podľa § 9 ods. 2 § 247 ods. 1 písm. b) ods. 3 písm. c) Tr. zák. v tom čase platného, a to na tom skutkovom základe, že v noci z 30. 10. 1993 na 31. 10. 1993 v Trnave (...) som mal po vzájomnej dohode s obvineným M. M. vykonať vlámanie do predajne E. a odcudziť 1 kožuch dámsky dlhý, biely - líška v hodnote 22 900.- Sk, 2 kožuchy dámske 3/4-ové tmavé - líška v hodnote 39 800.- Sk, 3 bundy kožené s kožušínovou kapučňou - dlhé v hodnote 20 800.- Sk, 5 búnd kožených krátkych v hodnote 32 500.- Sk, čím sme mali spôsobiť majiteľovi F. K. celkovú škodu na tovare vo výške 151 900.- Sk a poškodených zariadeniach sme mu spôsobiť škodu vo výške 1 320.- Sk.“

Ďalej uviedol:

„Okresný súd v Trnave, potom čo mu napadla obžaloba, vytýčil celkove 76 hlavných pojednávanií s tým, že prvé pojednávanie bolo vytýčené na deň 24. 2. 1994 o 8,30 hod., t. j. približne o mesiac po podaní obžaloby.

Z uvedeného počtu pojednávanií sa pojednávanie reálne vykonalo asi v 13 prípadoch, v 63 prípadoch sa nekonalo, pričom z týchto prípadov sa v 1 až 3 prípadoch nekonalo aj z mojej viny, išlo však o minimálny časový úsek v období od 18. 05. 1999 do 15. 06. 1999 - obdobie necelého mesiaca.

V ostatných prípadoch sa nekonalo hlavné pojednávanie a muselo byť odročené pre neprítomnosť obžalovaných, advokátov obžalovaných, alebo svedkov, alebo z dôvodov na strane súdu.

Konanie pred súdom trvá už vyše 14 rokov, ja žijem stále v právnej neistote a nedokončené konanie mi spôsobuje problémy v rodinnom živote, ako aj v zamestnaní.“

Kedže napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené, sťažovateľ sa domáha, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 T 12/94 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej sa domáha, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v označenej trestnej veci bez zbytočných prietáhov a aby mu priznal finančné zadosťučinenie 700 000 Sk, ako aj úhradu trov konania.

Podpredseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 9. júna 2008 okrem iného uviedol:

„Pokiaľ sa týka predmetnej veci, nemožno usudzovať, že by po skutkovej a právnej stránke sa jednalo o mimoriadne zložitý prípad. Skôr by sa mohlo konštatovať, že konajúce sudkyne nepristupovali z procesného hľadiska dostatočne dôsledne tak, aby bola riadne zabezpečená účasť jednotlivých procesných strán na hlavných pojednávaniach.

Všetky procesné úkony, ktoré boli vykonané v predmetnej veci sú uvedené vo vyjadrení konajúcej sudkyne JUDr. K. S. Vyjadrenie sudkyne tvorí prílohu tohto stanoviska.

Žiadne prekážky postupu konania zo strany tunajšieho súdu zistené neboli.

Nemožno sa stotožniť s obsahom podanej sťažnosti sťažovateľa v tom smere, že by iba v minimálnej miere zapríčinil prietahy v konaní. Na strane 7 vyjadrenia predsedníčky senátu je konštatované, že J. P. sa celkom 16-krát nedostavil na hlavné pojednávania a bolo potrebné J. P. predvádzať na hlavné pojednávanie, pričom žiadosti o predvedenie boli viackrát neúspešné. V tomto smere je preto potrebné zdôrazniť, že prietahy v konaní zapríčinil svojim postupom aj samotný sťažovateľ.

Skutočnosť, že došlo k prietahom v konaní možno pripustiť predovšetkým z toho

dôvodu, že samotné trestné konanie nebolo zatiaľ skončené ani v priebehu 14 rokov. Podľa názoru súdu konajúce sudkyne mali zvýrazniť svoje úsilie pri zabezpečovaní jednotlivých procesných strán na hlavných pojednávaniach, mohli proti obžalovaným vydať príkazy na ich zatknutie, prípadne obžalovaných vypočuť a následne skúmať možnosti vykonania ďalších hlavných pojednávanií aj v neprítomnosti obžalovaných, pričom jednotliví obžalovaní sa mohli účasti na hlavnom pojednávaní aj vzdať. Konajúca sudkyňa dňa 22. 05. 2008, teda po dôjdení sťažnosti sťažovateľa vydala príkaz na zatknutie obžalovaného J. K.

Niektoré hlavné pojednávania museli byť odročované z objektívnych dôvodov, pre nedostavenie sa obžalovaných, ospravedlnenia procesných strán a podobne. Pri takom vysokom počte odročení hlavných pojednávanií nie je možné jednoznačne ustáliť, ktoré prieťahy možno považovať za zbytočné, som však toho názoru, že sústredeným postupom sa dalo predmetnú vec rozhodnúť.

Je faktom, že plynulosť konania ovplyvnil odchod pôvodne konajúcej sudkyne V. H. do starobného dôchodku dňa 01. 03. 2003, materská dovolenka ďalšej sudkyne JUDr. K. S. Tieto skutočnosti však podľa názoru súdu nemali rozhodujúci vplyv k tak rozsiahlej dĺžke trestného konania, zvlášť keď predmetná vec doteraz stále nie je rozhodnutá.

Iba na margo predmetného prípadu chcem poznamenať, že náhrada v rozsahu 700.000,- Sk zo strany sťažovateľa sa okresnému súdu javí byť ako mimoriadne nadsadená, pretože dôvody, ktoré sťažovateľ udáva ako svoju ujmu v osobnom a rodinnom živote sú krajne nadsadené. Obvinený si navyše musí byť vedomý, že sa dopustil protiprávneho konania, bol dlhšie obdobie vo väzbe a za tejto situácie musí očakávať aj uloženie primeraného trestu.“

Na vyjadrenie podpredsedu okresného súdu, ktorého súčasťou bola aj podrobná chronológia úkonov napadnutého konania spracovaná zákonnou sudkyňou, reagoval sťažovateľ podaním zo 16. júna 2008, v ktorom okrem iného uviedol:

„Vzhľadom k tomu, že vo vyjadrení Okresného súdu v Trnave k sťažnosti zo dňa 03. 06. 2008, ako aj vo vyjadrení JUDr. K. S. zo dňa 21. 05. 2008 je uvedené, že som sa nedostavil na hlavné pojednávanie v dňoch 30. 03. 1995, 08. 06. 1995, 23. 11. 1995, 22. 12. 1995, 19. 07. 1996, 08. 09. 1997, 23. 10. 1997, 18. 05. 1999, 01. 1999 (správne

1. júna 1999, pozn.), 19. 10. 2001, 07. 12. 2001, 19. 02. 2002, 05. 04. 2002, 03. 05. 2002, 11. 10. 2002, 07. 04. 2005. *Dávam na zváženie preverenie tejto skutočnosti vyžiadanim si opisov zápisníc z konkrétnych termínov pojednávanií.*

Zároveň je potrebné sa zamyslieť, či moja neprítomnosť bola jedinou príčinou, ktorá viedla k odročeniu, alebo zmareniu pojednávania a aké následné opatrenie Okresný súd v Trnave robil, aby zabezpečil moju účasť na pojednávanií.“

II.

Z obsahu sťažnosti, z jej príloh a z vyjadrení účastníkov konania, ako aj z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že konanie vedené pod sp. zn. 6 T 12/94 začalo, tak ako už bolo uvedené, 21. januára 1994 doručením obžaloby prokurátora okresnej prokuratúry na sťažovateľa a ďalších piatich spoluobžalovaných. Sťažovateľ bol obžalovaný zo spáchania trestného činu krádeže spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 247 ods. 1 písm. b) a ods. 3 písm. c) Trestného zákona a z trestného činu poškodzovania cudzej veci spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 v spojení s § 257 ods. 1 Trestného zákona.

Prvé hlavné pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 24. februára 1994 a nasledujúce 24. marca 1994. Obe hlavné pojednávania boli odročené za účelom vykonania ďalšieho dokazovania.

V období medzi uvedenými hlavnými pojednávaniami a následne až do 9. augusta 1994, keď bol nariadený termín ďalšieho hlavného pojednávania, sa okresný súd zaoberal takmer výlučne žiadosťami spoluobžalovaných o prepustenie z väzby na slobodu.

Hlavné pojednávanie nariadené na 9. august 1994 sa z dôvodu neprítomnosti svedkov a prísediacej členky senátu neuskutočnilo. Dňa 13. septembra 1994 a 11. októbra 1994 sa uskutočnili ďalšie hlavné pojednávania, ktoré boli odročené za účelom výsluchu ďalších svedkov.

Na hlavnom pojednávanií uskutočnenom 6. decembra 1994 okresný súd rozhodol o prepustení sťažovateľa a ďalších dvoch spoluobžalovaných z väzby na slobodu. Následné hlavné pojednávania sa uskutočnili 25. januára 1995 a 14. februára 1995.

Hlavné pojednávania nariadené na 7. marec 1995, 24. marec 1995, 30. marec 1995 a 21. apríl 1995 sa z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, ich právnych zástupcov, alebo predvolaných svedkov neuskutočnili.

Hlavné pojednávanie, ktorého termín bol nariadený na 19. máj 1995, bolo z dôvodu neúčasti prísediaceho člena senátu zrušené.

V období od 21. apríla 1995 do 24. mája 1996 boli všetky nariadené hlavné pojednávania odročené z dôvodu neúčasti obžalovaných, ich právnych zástupcov alebo predvolaných svedkov.

Výsluch jedného z predvolaných svedkov sa uskutočnil na hlavnom pojednávaní 24. mája 1996, pričom hlavné pojednávanie bolo odročené na 14. jún 1996.

Okresný súd aj v období od 14. júna 1996 až do 6. októbra 2000 všetky nariadené hlavné pojednávania z dôvodu neúčasti obžalovaných, ich právnych zástupcov alebo predvolaných svedkov odročil, resp. hlavné pojednávania nariadené na 30. apríl 1999 a 12. október 1999 zrušil.

Hlavné pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 6. októbra 2000, bolo odročené s tým, že pod hrozbou pokuty a predvedenia budú predvolaní dvaja svedkovia a bude predvolaný aj poškodený.

Všetky hlavné pojednávania (spolu 13 pojednávanií) nariadené v období od 2. februára 2001 do 11. októbra 2002 boli odročené z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, ich právnych zástupcov alebo predvolaných svedkov. V tomto období okresný súd uznesením zo 4. mája 2001 zastavil konanie proti obžalovanému Ľ. N., a to v dôsledku jeho úmrtia.

Na základe opatrenia predsedu okresného súdu bol 3. júna 2003 trestný spis pridelený na vybavenie sudcovi JUDr. Ľ. B.

Sudca JUDr. Ľ. B. 18. novembra 2003 predložil predsedníčke okresného súdu návrh na jeho vylúčenie z prejednávania trestnej veci z dôvodu, že ako sudca v prípravnom konaní rozhodoval o vzatí sťažovateľa do väzby.

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 20. novembra 2003 bola napadnutá trestná vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. K. S.

Okresný súd 16. septembra 2004 nariadil hlavné pojednávanie na 7. apríl 2005.

Hlavné pojednávanie nariadené na 7. apríl 2005 okresný súd z dôvodu neprítomnosti obžalovaných, ich právnych zástupcov a dvoch predvolaných svedkov odročil na 30. august 2005.

Hlavné pojednávanie nariadené na 30. august 2005 bolo z dôvodu neúčasti obžalovaných, poškodeného a svedkov odročené na neurčito s tým, že *„bol uložený pokyn na vypátranie prostredníctvom kriminálnej polície pobytu obžalovaných J. P., J. K. a M. H. ako i ďalších dopytov (CEV, CEPO, zistenie zamestnávateľov, dopyty na úrady práce a sociálnu poisťovňu) za účelom zistenia pobytu, prípadne zdržiavania sa uvedených obžalovaných“*.

Zákonná sudkyňa v období od 4. novembra 2005 do 31. marca 2006 bola práceneschopná, od 1. apríla 2006 do 1. novembra 2006 čerpala riadnu materskú dovolenku a od 2. novembra 2006 do 4. januára 2007 čerpala dovolenku na zotavenie.

Na základe dodatku č. 3 k rozvrhu práce na rok 2006 okresného súdu bola predmetná trestná vec 26. januára 2006 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. P. K.

Na základe dodatku č. 10 k rozvrhu práce na rok 2006 okresného súdu bola napadnutá trestná vec 30. júna 2006 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi Mgr. K. F.

Na základe dodatku č. 25 k rozvrhu práce na rok 2006 okresného súdu bola napadnutá trestná vec 21. februára 2007 pridelená na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. K. S.

Okresný súd 14. januára 2008 nariadil termín hlavného pojednávania na 26. február 2008. Uvedené hlavné pojednávanie bolo 25. februára 2008 zrušené.

Obdobne bolo zrušené, resp. odročené, hlavné pojednávanie nariadené na 29. apríl 2008, pričom okresný súd nariadil termíny hlavných pojednávanií na 8. júl 2008 a 15. júl 2008. Ostatné hlavné pojednávanie bolo odročené na 25. september 2008.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len

na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“

(II. ÚS 61/98), pričom k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby obvinený bol príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude (rozsudok ESLP vo veci Wemhoff v. Nemecko z 27. júna 1968).

Pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť vec obvineného prejednaná, je pojem primeraná lehota relatívny. Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, prekročenie ktorej by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná. Primeranosť doby konania sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu (napr. rozsudok ESLP vo veci König v. Nemecko z 28. júna 1978).

Čas na konanie bez zbytočných priet'ahov spravidla nemožno vyjadriť numericky. Obvykle neexistuje časová hranica, uplynutím ktorej postup súdu môže mať povahu priet'ahov v konaní (napr. I. ÚS 137/02).

Povahou konania treba rozumieť nielen jeho zložitosť alebo naopak jednoduchosť na jednej strane, ale aj jeho význam pre obvineného na strane druhej.

Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie ako doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povesť, postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987)].

1. Čo sa týka kritéria „zložitost' veci“, ústavný súd po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov a najmä s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu konštatuje, že vec ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Na zložitost' veci nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 3. júna 2008, keď okrem iného uviedol, že *„nemožno usudzovať, že by po skutkovej a právnej stránke sa jednalo o mimoriadne zložitý prípad“*.

2. Pokiaľ ide o „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ má podiel na spomalení priebehu napadnutého konania. V sťažnosti sám sťažovateľ pripustil, že *„v 1 až 3 prípadoch sa nekonalo aj z mojej viny, išlo však o minimálny časový úsek v období od 18. 5. 1999 do 15. 6. 1999“*.

Z predloženého spisu okresného súdu ústavný súd aj na podnet sťažovateľa zo 16. júna 2008 preveril otázku jeho účasti na označených nariadených termínoch hlavných pojednávaní a zistil, že sťažovateľ sa nedostavil na 16-tich nariadených hlavných pojednávaniach, pričom v štyroch prípadoch (30. marca 1995, 8. júna 1995, 22. decembra 1995 a 3. mája 2002) mal doručenie predvolania vykázané, 23. novembra 1995 odročený termín hlavného pojednávania zobral na vedomie a na hlavné pojednávania 8. júna 1995 a 7. decembra 2001 sa s oneskorením dodatočne dostavil. Ostatných deviatich označených nariadených hlavných pojednávaní sa sťažovateľ nezúčastnil, avšak nebolo u neho vykázané doručenie predvolania.

Z úradného záznamu vyplýva, že sťažovateľ napriek vedomosti o tom, že proti nemu prebieha trestné konanie, sa na okresný súd dostavil až 8. septembra 2005 a osobne oznámil adresu, na ktorej sa zdržiava.

Uvedený podiel sťažovateľa na priet'ahoch v konaní zobrať ústavný súd do úvahy pri hodnotení doterajšieho priebehu konania, ale aj pri ustálení sumy priznaného finančného zadost'učinenia.

3. Napokon ústavný súd hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní a konštatoval, že v takej pre sťažovateľa významnej veci, akou je trestnoprávne konanie, okresný súd svojou neefektívnou činnosťou spôsobil neúmerne predĺženie konania.

Prvé a druhé hlavné pojednávanie okresný súd uskutočnil približne už po mesiaci, resp. po dvoch mesiacoch od podania obžaloby (21. január 1994), avšak následne až do septembra 1994 rozhodoval iba o opakovaných sťažnostiach spoluobžalovaných o prepustenie z väzby. Táto rozhodovacia činnosť nie je konaním vo veci samej, a preto nemohla viesť k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

Je pravdou, že okresný súd v priebehu konania pri nariad'ovaní termínov hlavných pojednávanií až do októbra 2000 postupoval plynulo (jeden až trojmesačné intervaly), avšak na druhej strane efektívnosť pojednávanií znižoval nedostatočným využívaním donucovacích prostriedkov voči nedisciplinovanosti svedkov, ale aj obžalovaných a ich právnych zástupcov, ktorí sa vo väčšine prípadov bez akéhokoľvek ospravedlnenia na hlavné pojednávania nedostavili, a väčšina hlavných pojednávanií bola v dôsledku uvedeného (často aj na návrh prokurátora okresnej prokuratúry) odročená. Pochybenie priznal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 3. júna 2008, keď konštatoval, že *„konajúce sudkyne nepristupovali z procesného hľadiska dostatočne dôsledne tak, aby bola riadne zabezpečená účasť jednotlivých procesných strán na hlavných pojednávaniach“*. V ďalšej časti vyjadrenia okresného súdu bolo okrem iného uvedené, že *„sústredeným postupom sa dalo predmetnú vec rozhodnúť“*.

Od októbra 2000 až do 16. septembra 2004, neberúc do úvahy vyžiadanie správ o povesti obžalovaných, bol okresný súd úplne nečinný takmer štyri roky.

V období od novembra 2005 až do 14. januára 2008, keď okresný súd nariadil hlavné pojednávanie na 26. február 2008, bol okrem úkonov vyžiadania správ o povesti obžalovaných tiež úplne nečinný. Na tomto konštatovaní nič nemení ani skutočnosť, že v uvedenom období okresný súd na základe dodatkov k rozvrhu práce spolu trikrát napadnutú vec pridelil na prerokovanie a rozhodnutie iným zákonným sudcom.

Pokiaľ ide o ďalšie okolnosti, ktoré mali podľa vyjadrenia okresného súdu (aj keď nie v rozhodujúcej miere) vplyv na predĺženie konania, a to odchod pôvodne konajúcej sudkyne do starobného dôchodku a materská dovolenka ďalšej sudkyne, ústavný súd poukazuje na svoju predchádzajúcu judikatúru (napr. I. ÚS 127/04), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Ústavný súd poznamenáva, že nemožno v žiadnom prípade prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd.

Základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynulo smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. II. ÚS 40/97).

Z ústavnoprávneho hľadiska treba napokon zdôrazniť, že s ohľadom na uvedené okolnosti daného prípadu je neakceptovateľné, aby konanie v trestnej veci nebolo ani po viac ako 14-tich rokoch právoplatne skončené.

S poukazom na uvedené, hodnotiac doterajší priebeh napadnutého konania, ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 6 T 12/94 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uložil okresnému súdu konať a prerokovať vec vedenú pod sp. zn. 6 T 12/94 bez zbytočných prietáhov. Domáhal sa tiež priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 700 000 Sk.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby v označenej trestnej veci konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ústavný súd môže priznať tomu, koho právo alebo slobody sa porušili, primerané finančné zadost'učinenie. Podľa odseku 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci najmä s prihliadnutím na to, že právna neistota sťažovateľa

nebola okresným súdom odstránená ani po viac ako 14-tich rokoch od začatia trestného konania. Ústavný súd najmä s ohľadom na túto skutočnosť priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 200 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. T. S. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a s § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 3 176 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 190 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 6 732 Sk.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. júla 2008